

Світлана САВЦЬКА

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та технологій
електронного бізнесу,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Попри те, що поняття оподаткування з'явилося досить давно, податки в сучасному розумінні виникли близько 200 років, тому вперше податок на доходи запровадила Велика Британія 1799 року. США запровадили податок на доходи фізичних осіб 1861 року. На початку ХХ століття у найбільших промислових економіках світу податкові надходження становили менше 10 % ВВП, сьогодні цей показник у деяких розвинених країнах сягає понад 40 % ВВП. Великі відмінності в обсягах оподаткування у світі можна пояснити різними уподобаннями та потребами суспільства в наданні йому державою благ та послуг з урахуванням існуючих обмежень.

Будь-яка країна світу обирає власні методичні підходи для здійснення оподаткування доходів фізичних осіб, це може залежати від соціальних стандартів і стратегії розвитку держави, однак визначальною ознакою такого оподаткування є те, що воно має сприяти зростанню заощаджень населення країни, які в подальшому слугують одним із джерел фінансування економіки.

Особливість європейської системи оподаткування полягає в тому, що її утворюють на основі прогресивної шкали. Наприклад, у Франції доходи поділяються на 8 категорій, кожна з яких має свою методику розрахунку, пільги і відрахування. Особливим є те, що податок на прибуток фізичних осіб розраховують на родину і він стягується з доходів за прогресивною шкалою (від 5,5 до 75%).

В Англії встановлена прогресивна шкала прибуткового податку – від 0 до 45%. За аналогією з мінімальною зарплатою ставки переглядаються щороку 1 квітня.

Прибутковий податок у Польщі залежить від розміру отриманих сум протягом 12 місяців календарного року. Якщо платник податку протягом року отримував дохід у розмірі до 85 528 польських злотих (30545 дол. США), то повинен сплатити податок у розмірі 18% від доходу. Всі доходи платника податку, які перевищуватимуть вищезгадану суму доходу, сплачуватимуть податок у розмірі 32%/

В Болгарії фізичні особи, як резиденти, так і нерезиденти, обкладаються прибутковим податком по фіксованій ставці 10%.

У Німеччині податок встановлюється на всі види доходів, які отримує громадянин держави. При цьому всі платники при визначенні податку із заробітної плати поділяються на класи. Ставка податку в цій країні встановлюється в розмірі від 14% до 53%.

У Японії найбільш значні доходи державі приносить прибутковий податок. Фізичні особи сплачують державний прибутковий податок по прогресивній шкалі, що має шість ставок – 5, 10, 20, 30, 40 і 50%, які нараховуються залежно від суми отриманого доходу. Сплачується він щорічно на всі види доходів, отриманих протягом календарного року.

В Канаді існує особистий прибутковий податок, який сплачується як на федеративному, так і на провінційному рівнях. На федеративному рівні не оподатковуються доходи нижчі 10382 доларів в рік, до інших доходів застосовуються 4 ставки:

- 15% – 10 382\$–41 544\$;
- 22% – 41 545\$–83 088\$;
- 26% – 83 089\$–128 800\$;
- 29% (максимальна ставка) – 128 801\$ і вище.

На провінційному рівні застосовуються ставки у розмірі 7–21%.

Ставки особистого прибуткового податку в США складаються з семи рівнів, а також залежать від сімейного статусу особи. Розрізняють такі ставки податку у США – 10, 12, 22, 24, 32, 35 та 37%. Сімейні статуси одна особа; подружжя із спільним декларуванням доходів, а також вдівець, вдова; подружжя з окремим декларуванням доходів; голова домогосподарства. Відповідно найменшу

частину свого доходу сплатить одна особа у розмірі 10%, за умови, що дохід не перевищує 9700 доларів у рік, для подружжя із спільним декларуванням доходів сума збільшується удвічі.

Європейські, а також американські податкові системи в частині оподаткування фізичних осіб чітко дотримуються принципу соціальної справедливості – застосування прогресивних податкових ставок. У розвинутих країнах працівників, які мають невисокі заробітні плати, взагалі звільняють від сплати податку на доходи.

В Україні ПДФО є загальнодержавним податком, тобто розмір ставок є єдиним і однаковим по усій території держави. Якщо порівнювати податкове законодавство щодо стягнення податку з доходів фізичних осіб в Україні із зарубіжними країнами, то при отриманні мінімальної заробітної плати в розмірі 6000 грн до неї навіть не застосовується податкова соціальна пільга. В Австралії та Англії при такій заробітній платі цей податок взагалі б не утримувався. В Японії його ставка була б 5%.

В умовах створення в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки, удосконалення національної системи оподаткування доходів фізичних осіб із урахуванням світових здобутків у цій сфері є пріоритетним завданням. Будь-які зміни в частині оподаткування доходів фізичних осіб мають одночасно враховувати економічні інтереси держави і платників, а також усувати зацікавленість останніх у незаконних схемах ухилення від сплати податків

Список використаних джерел

1. Податки у світі: навіщо нам потрібні податки та як створити ефективну систему оподаткування? URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100016559-podatki-u-sviti-navischo-nam-potribni-podatki-ta-yak-stvoriti-efektivnu-sistemu-opodatkuvannya>

2. Ткачик Ф., Остапчук В. Європейські пріоритети оподаткування доходів фізичних осіб. Світ фінансів. №2(63). 2020. 77-87 URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1321/1325>

DOI: 10.35774/sf2020.02.077

3. Коба О.В. Горбенко Я.О. Оподаткування доходів фізичних осіб: закордонний та вітчизняний досвід. Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне фахове наукове видання. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Випуск 22. 2018. С.931-935 URL: <http://global-national.in.ua/issue-22-2018/30-vipusk-22-kviten-2018-r/4026-koba-o-v-gorbenko-ya-o-opodatkovannya-dokhodiv-fizichnikh-osib-zakordonnij-ta-vitchiznyanij-dosvid>

4. Оподаткування доходів фізичних осіб в Польщі. URL: <https://migrant.biz.ua/polsha/zhittya/podatok-dlia-fizychnykh-osib.html>

5. Слепцова Н.В. Кочура Л.В. Зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб та реалії адміністрування ПДФО в Україні. Економіка та держава. № 4. 2019. С. 82-85 DOI: 10.32702/2306-6806.2019.4.82

6. Кміть В.М., Лазунда А.В. Перспективи і напрями вдосконалення оподаткування доходів фізичних осіб із використанням зарубіжного досвіду. Інфраструктура ринку. № 37. 2019. С. 576-583.